

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Gyorgye.

Ritkán bizonyosodott be jobban a magyar közmondás, hogy egy bolond százat csinál, mint a szerb komédiásnál.

A szerbeknek, mint nemzetnek soha eszük ágában sem volt háborút indítani ellenünk. Csak az örültség vezethette őket a háborus lázba. Nos az örültség megjelent odalent Gyorgye alakjában és lármázásával, hetvenkedésével már-már háboruba keverte hazáját. Oroszország és Anglia kétszínűsége azt a látszatot adták a szerb trónörökös viselkedésének, mintha lenne valami józan alapja. Itt nálunk is a nagyszerb pörben kiderült a ujtogatások, a csehek szerb-barát tüntetése arra vallottak, hogy a szerbek számíthatnak jó barátokra az árulók közt. Végül a szociáldemokrata sajtó gyávasága s Mezőfi elvtárs vénasszonyos interpellációja még azt a hitet is kelthették, hogy vannak errefelé férfiaknak nevezett lények, a kiket megijesztett a hősi nyelvtölgötés. Gyorgye csak a Duna innenső partjáról látszott kétségtelenül vagy örülnék, vagy paprika Jancsinak. Odaát nem volt nehézköz világitás mellett balkáni Garibaldit játszania.

Most aztán egyszerre finitá la comedia. Gyorgye lemondott a háboruról, a trónra való igényeiről, hazájáról, agyonrugdosható udvari személyzetéről s szö-

kik abból az országból, melynek az örültségig felizgatott közvéleménye már-már Kara Gyorgye méltó unokáját, nemzeti hőst látta az éretlen gyereken.

Mi lehet a háttérben, az ma még nem látható tisztán. Annyi kétségtelen, hogy a mit a trónörökös felhoz lemondása okául: az nem az igazi ok. Ha csakugyan György urfi rugdosta agyon szerencsétlen szolgáját, Kolakovicsot, ez lehetett alkalmas arra, hogy a nemzeti hőst gonosztevőnek, vagy örülnék tüntesse fel odalent is, de a háborút vissza nem fojthatta. Ha úgy volna, akkor a hálás szerbek nemzeti zarándokhelylyé avathatnák a szegény Kolakovics sirját, mert ez az áldozatul esett lakáj mentette meg halálával Szerbiát a pusztulástól. A valóság azonban az, hogy Kolakovics halála csak alkalmas ürügy volt a trónörökös eltávolítására. Gyorgye adhatja a felháborodottat, a miért őt ilyen váddal merték illetni s egy hatásos dikcióval elsurranhat a balkánon, míg ki nem verik észhez kapott saját hívei. De erre a kivonulásra a király és a miniszter kényszerítették, tehát azok, a kik az ősz óta sokkal nagyobb örültségeket jóakaróan hallgatással fogadtak a nagyreményű kis csemetétől. Komoly okra vezethető vissza, hogy most ezek az urak frontot változtattak s a lehető legnagyobb sietséggel feláldozták a trónörökösöt.

Beszélnék sokfélét. Hire jár, hogy Milovanovics miniszter a budapesti börzén játszott s miután eddig mesés összegeket nyert a háborus spekulációkkal, most a megérdemelt nyugalmat kívánja élvezni. Azt is beszélnek, hogy Gyorgye az eddigi idealizmust felváltotta reális értékre és 10 milliót kapott a lemondó kis levélkéért. Szép irói honorárium, az bizonyos — s az ő ambíciói csak ilyen irói babért tartottak szem előtt kezdettől fogva. Lehet, hogy ezeknek a mendemondáknak van valami alapjuk. A valóság azonban sokkal mélyebben kell, hogy legyen.

Szerbia az egész hetvenkedés alatt balszemével Angliát, jobb szemével Oroszországot nézte. S valóban, Bosznia és Hercegovina bekebelezése ezt a két államot izgatta legjobban. Anglia alkalmasnak találta az időt arra, hogy kereskedelmünket megbénítsa, Oroszország pedig a Balkánon birt befolyását féltette. A bekebelezés a mi pozíciónkat és kereskedelmünket megerősíteni volt hivatva. Minél erősebb Magyarország és Ausztria a Balkánon, annál gyengébb ott az orosz követ és az angol kereskedő. Ezek ketten használták ki tehát Szerbiát ellenünk, azt gondolván, hogy ha Törökországnak egy békés tiltakozás visszavonásáért 50 kemény milliót fizettünk, hátha még jobban megijedünk Gyorgye urfi kardcsörte-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Két történet.

Irtá: Ulférth József.

I.

A festő a tengerparton ült s órákig elgyönyörködött a hullámok szeszélyes játékában. Ihletet keresett a habokban egy új képhez, mely a háborgó, öökké nyugtalan tengert ábrázolja s mely az ő első sikerét jelentené a külföldön. Abrándozásában alig vette észre azt a bájos alig tizenhétéves kis lánykát, aki gyermekes kíváncsisággal közeledett feléje de azért habozás nélkül megszólította.

— Bocsánat uram, ha kissé zavarom, de a rendelkezésre álló idő nagyon rövid s én oly sokat szeretnék önnek beazélni.

— Parancsoljon miss. Nevem Dunard festő, szívesen állok rendelkezésére.

— Köszönöm uram! Én nagyon szeretem vissza nem élni a szíveségével. Mondja kérem ugye Önnek rendeltem meg az én atyám olajfestményü képemet?

— Csak akarta miss, de nem tudunk meg egyezni. — szinte szegyenlem kegyednek bevállalni 2 frank árkülömbzet folytán. Hígyje el, hogy soh'sem bocsátom meg magamnak ezt a hibát, melyet azonban remélem még jóvá lehet tenni.

— Oh kérem. A hiba a mi részünkön van s a két frankot én fizetem meg, csak nagyon kérem vállalja el a kép megfestését.

— Miss megszégyenit a nagylelkűségével. Legyen, elfog dom kegyedtől a két frankot, de csak egy feltétellel, ha természet után festhetem meg a képet.

— Oh köszönöm. Önök festők igazán érdekes emberek. Előbb nem engednek az árból 2 frankot, később már kérni kell, hogy elfogadják a megbízást. Nos jól van. Intézze el a dolgot atyámmal. Akkor legalább én is megfogom tudni, amiért most tulajdonképpen fölkerestem, de aminek kérdésére most már nincs időm. Ott jön már a kisasszonyom. Tehát a viszontlátásra uram! Csak el ne hamarkodja a dolgot. Tudja az én atyámnak nagyon különös nézetei vannak a...

— Piktorokról szölt közbe derűlten a festő, Volt szerencsém megismerkedni részben ezekkel a nézetekkel.

Viszontlátásra uram!

— Ki hinné, hogy ennek a szivarkagyárosnak ilyen kedves kis leánya legyen — morgogá a festő midőn egyedül maradt. No csak az öreg ur ne akadékoskodna most már.

Azonnal elküldte szolgáját az üzenettel, hogy hajlandó 2 frankot engedni az árból s elvállalja a képet.

Kissé, talán maga sem tudta miért, de mégis izgatottan várakozott a válasza. Sajnáta volna, hogy ennek a kedves kis ismeretségnak ilyen hamar vége szakadjon. Hisz nem is oly régen ez volt a családék mely kitartásra buzdította. Megismerkedni a szebb nimmal oly közelemben, amilyenben másként lehetetlen volna. Rajongott a kisebb, jelentéktlenebb liaisonokért s most ime ismét kínálkozik egy. Igaz, hogy a

komoly tanulmányokkal merőben ellenkezik ez a kis csacska lány, aki szinte kergeti környezetét a komolyságot, de — kár lenne elszalasztani. Szinte felűdítik az embert az ilyen ártatlan kedélyü gyermekeknek a maguk különös világnézetei.

Az inas visszajött, hogy a gyáros ur ajánlja, de időközben olcsóbb ajánlatot kapott. Minthogy azonban a festő urral előbb akudozott, hát nem akarja elzárni az utat. Az újabb ajánlat 5 frankal olcsóbb ha ő is megcsinálja ennyiért hát nem bánja. De szíveskedjék azonnal megüzenni.

— Jól van; három óra múlva visszamegy s elmondod, hogy mostanig tanakodtam, de 3 francnál többet nem tudok engedni. De jól nézd meg az órádat. Három óra előtt el ne indulj.

Mikor aztán a kitűzött időben az inas visszajött jelenteni, hogy a gyáros a festő ur jó hírnevére való tekintettel megrendeli a képet, a festő önelégűlten csapta össze kezét.

— Bravó. Tulajdonképpen én most már díjtanul is megfesteném azt a képet, de az öregnek nem jó lenne erről tudomást szerezni. Bizonyára úgy megijedne, hogy képes lenne visszavonni a megrendelést.

II.

— Ah van szerencsém miss! Tehát hozzákezdhetünk a festéshez? kérdé másnap délután a festő, midőn úgy 4 óra tájban megjelent a miss, társalkodónője társaságában.

— Igen uram. Naponta két óra áll rendelkezésemre szabad idő gyanánt s ezt szívesen átengedem a kép sikere érdekében.

tésétől s az orosz és angol nyilvánvaló rosszakarattól? A többek között egyezés után Szerbiával szemben a legcsekélyebb gyengeség is óriási arculcsapás lett volna ránk nézve s tönkre tette volna azokat a kilátásokat, a melyeket az annexió megnyitott. Hogy nem egészen rosszul számítottak, azt Mezőfiék és Bokányiék fogainak vacogása is mutatta. Csak az volt a szerencse, hogy vannak még errefelé férfiak s készek voltunk elmenni a legvégsőig. Az a legvégső pedig Szerbia bukását s a magyar es osztrák befolyásnak óriási emelkedését, tulsúlyát jelentette volna az egész Balkánon. Tehát éppen az ellenkezőjét annak, a mit Anglia és Oroszország elérni akartak.

Közbejött Németországnak igazán becsületos szövetségeshez illő fellépése a cári udvarnál, talán Japán felől is olyan hírek jöttek, a melyek friss vereségek fájdalmait hozták emlékezetbe — a hatalmak koncertjében egyszerre helyreállt az összhang s Gyorgye urfit kitették. Gyorgye megtette kötelességét, Gyorgye elmehet.

Sok kis és nagy ok, melyeket ma alig sejtethünk, találkoztott össze hirtelen a békes fordulat előidézésében. Hála az isteni Gondviselésnek érette. Fellelegzünk, mintha lidércnyomás alól szabadultunk volna s mikor Gyorgye szökve menekül Szerbiából, számalommal néz utána mindenki, mégis csak bolond volt!

Szerbiára is tanulságos az eset. Csak éretlen nemzettel történhetik meg, hogy éretlen vezér felülteti. Drága volt a lecke, de megérte a tandíjat, ha tanul belőle a fiatal szerb állam.

Gyorgye pedig — eloszlik, mint a buborék; visszahúzták a semmisségbe, mint a vásári komédiában a Paprika Jancsit. Lehet, hogy követni fogja dicső elődje, Krisztics Milán példáját s a jó

Gyorgyét legközelebb valamelyik budapesti orfeumban látjuk viszont, mint harci kupléénekest. Senki sem fog rá haragudni, sőt tapsolni fogunk. Csak mikor eszünkbe jutnak a mostani mozgósításokkal elpredált milliók, akkor sóhajtunk fel, hogy miért nem találta meg ez a tehetséges ifju a nekivaló pályát egy évvel ezelőtt?! Oh miért oly későn — fogja énekelni Kiss József.

A békés fordulat.

A Tiszántul sürgönye.

A kibontakozás híre Nagyváradon.

Csütörtökön egész nap lázas izgatottság fogta el az embereket és minden pillanatban várták a vészjelző sürgönyt. A legelső sürgöny csütörtökön délután fél három órakor érkezett meg a Tiszántulnak. A sürgöny György herceg lemondásáról szólt. A sürgönyt Kiss Dávid üzletének kirakatában függesztették ki. Pár pillanat alatt tolongott a nép a kirakat előtt. A lázító trónörökös lemondásának híre leirhatatlan hatást ért el és mivel a Tiszántul nem szokott cáfolatokra alkalmas rémhíreket kolportálni, sürgönyünket mindenütt hitelesnek fogadták. Este 7 órakor jött meg a második sürgöny mely az elsőt mindenben megerősítette azzal a hozzáadással, hogy Oroszország elfogadta a nagyhatalmak jegyzékét és konferencia nélkül is elismerte az annexiót. Ez a két hír világos tanujele volt annak, hogy a kibontakozás tanja teljesen rendben van, hogy a rettegett ember és pénzáldozatok elmúrnak. Megnyugodott mindenki, mert Oroszország az annexió elismerése által egyszersmint a szerbeknek adandó segítségtől is visszalépett.

A vidék a tegnapi nap folyamán valóságos ostrom alá fogta szerkesztőségünket. A vidéki érdeklődők kérdezősködése folytán egész nap szólt a telefon. A kérdezősködére minden-

kinek kimerítő választ adtunk, mely nagy megnyugtatóra szolgált az egész megyének.

A trónörökös árulója.

Belgrád, márc. 26. A száműzött trónörökös baráti környezete azt a hírt terjeszti, hogy Gyorgye trónörökösöt erőszak alkalmazásával kényszerítették a trónöröklésről való lemondásra. Ugyanolyan módon, a minővel annak idején a bolgárok kényszerítették Battenberg Sándort, hogy a bolgár trónról önként lemondjon. A trónörökös árulója, szerintük, Zsivkovics hadügyminiszter volt, aki Péter királynak a trónörökös jövődjéről számolt be.

A protektor.

Bécs, március 26. Hajnaltájon érkezett a sürgöny, amely tudatja, Oroszország hozzájárulását a hatalmak együttes akciójához. A hatalmak közt tehát megvan a teljes együttlérés és megvan a bizodalom is, hogy Szerbia ígéretéhez hiven aláveti magát a hatalmak akaratainak, de aláveti magát monarchiánk követelésének is. A belgrádi jelentések azonban olyanok, amelyek éppen Szerbia és kiváltképpen a Karagyorgye-dinasztia érdekében tennék kívánatossá, hogy Ausztria-Magyarország hadiakcióját be ne szüntesse. A helyzet ma olyan, hogy Szerbia, a legjobb akarattal sem felelhetne meg a monarchiáknak a leszerelesre vonatkozó javaslatára, mert tartalékosait haza nem bocsáthatja Szerbia, belső békéjének kockázata nélkül. Hire jár, hogy országa kétségbeesett helyzetére való tekintettel Péter király Oroszország protektorátusát kérte.

A trónörökös levele.

Zimony, március 26. Belgrádból az a hír érkezett, hogy a trónörökös lemondásának oka az a levél, amelyet a trónörökös, kézbesítés véget, Kolakovicra bízott s amely Kolakovic balesete miatt illetéktelen kézbe került, aki azt

— Oh kérem. Naponta 2 óra s 4—5 nap alatt késznek kell lenni a képnek, melynél szebbet aligha festett francia festő.

— Ugyan ne bókoljon uram. Inkább gondoljon a szegény kisasszonyra, aki kissé nagyot hall s így nem sok öröme telik a mi beszélgetésünkben.

— Igen. No ez nagyszerű. Parancsoljon talán ezekből a folyóiratokból s ezzel egy olyan halmaz hetilapot tett le — megfelelő távolságban — a kisasszony elé, hogy még a kilátást is elitarkarta szemei elől.

— Így kérem. A vászon el van készítve. En iparkodom a lehető leglasabban dolgozni. Természetesen folyton magát nézem, hogy minél hübb legyen a képmás. Kegyed pedig legyen nyugodt és főként természetes. Kérdezze, amiket akart. Az a kis bájos kíváncsi leányarc remekül fog festeni.

A festő kezébe vette ecsetjét s el kezdte az egész vásznat valami szürkés fehér színnel bemázolni.

— Nos?

— Hogyan hát már lehet? Azt hittem nagyon el van merülve a festésbe.

— Oh. Ez az alapozás. Ezt meg csinálhatam volna előbb is, de nem akarok olyan hamar kész lenni a képpel.

— S mi érdeke van abban, hogy ez tovább tartson a rendszerél.

— Hogy minél tovább gyönyörködhessek kegyedben, abban az édes kis arcocskában, amelynél bájosabbat sehol sem láttam.

— No lássa. Ez lesz az első kérdés. Miért mondja maga, hogy szép vagyok? Ezt

nekem eddig senki sem mondta. Hallottam férfiakat a papával beszélni, — mind jóval korosabb volt Önél — az egyik a gyáraival dicsekedett, a második a házaival, a harmadik a boljaival, aki pedig bókolni akart nekem az órák hosszat képes volt arról beszélni, hogy apám szivarkagyra mennyit jövedelmez egy hónapban most s mennyit ezelőtt tíz évvel. Egy néhányszor ásitottam is az ilyen érdekes beszélgetés közben, de le is szidott az apám. Azt mondta, hogy szégyenli, hogy az ő lánya nem talál élvezetet az ilyesmiben.

— Különbön is tolytatta kissé busongva a miss. Három mesterembertől óvott engem leginkább az apám s erre nézve a kisasszonynak is szigorú utasításokat adott. A piktor — ah vetette közbe mosolyogva a festő, kérem csak folytassa ne zavartassa magát, — a színész és a költő. Ez a három mester ember az én apám szerint csak azért van a földön, hogy elcsavarják a nők fejét. Egyiknek sincs gyára, — no az igaz mormogta magában a festő — nincs üzlete, nincs háza, mégis magukhoz boldondítják azt a reugeteg asszonyféléit. Es lássa maga is a bókóláson kezdi — hát kinek higgyek most már? Gyűlölöm azt a rettenetes prózát ami atyám házában körülvesz, de viszont félek attól a sok diszes freskótól amely a maguk hajlékában található. Amint itt körül nézek ez a nagyszámu női kép. Ugye kérem megígéri, hogy az én képemről nem készít másolatot? Nem szeretném ha azokat is kifüggesztené?

— Megígérem, ha ez megnyugtató. De lássa tartozom magának a fölvilágosítással, hogy

amiket itt lát, azok eredetiek mind. Az illetők maguk kérték, hogy függeszsem ki műtermemben.

— Hogyan? hát ez őket nem bántja hogy annyi szem láthatja itt őket?

— Sőt. Öröme: lelük benne. De mondja csak miss, — most már engemet is kíváncsivá tesz, — mi volt az Ön tulajdonképpeni célja, hogy tegnap megszólított engem. Akkor még magam is gyermekes kíváncsiságnak tudtam be viselkedését, de ma meg kell hajolnom fölvilágosodottsága előtt. Tekintsen jó barátjának s mondja el azt a történetet, amelyet ott rejteteget szíve mélyén s higgye el bármit is mondjanak a festőkről azt ellenségeik is elismerik, hogy rokonérzésű lények, akik nem szádnak el a szomorúság elől, hanem ott maradnak és vigasztalnak.

— Lássa. Mennyivel jobban tetszik ha így beszél. Nos elmondom az én történetemet, az egész életemet néhány szóban ha megígéri pártatlan jó tanácsát, mert piktorról van szó. Azután meg elmond néhány történetet, általánosat, önről az ön barátjairól, amelyből én is levonom a következtetéseket, hogy megmaradjak e a prózák világában, vagy átránduljak az ideális-ták honába, akiknek apám szerint nincs semmi-jük, ön szerint pedig mindenük van, mert szívük és lelük nemes.

— Tehát szerelemről van szó. Vajjon a kisasszony nem fogja magát unni?

— Oh ő nagyon el van merülve a képes lapokba. Különbön az én történetem nagyon rövid. Figyeljen.

(Vége köv.)

Péter király szárnysegédjének kézbesítette. A levél tartalma kompromittáló a trónörökösnek atyjával való viszonyára.

A trónörökös szökése.

Belgrád, március 26. György trónörökös automobilon hagyta el a Hrunska utcában levő palotáját. A palotában nem tudják, hogy a trónörökös hova ment. Informált körök tudomása szerint a trónörökös egy vezérkari tisztnek a környéken levő villájában van.

A szerb minisztertanács határozata a trónörököséről.

Belgrád, március 26. A tegnap este megtartott minisztertanács elhatározta, hogy Novakovics miniszterelnök a királynak tegyen hivatalosan jelentést György trónörökös leveleinek a tartalmáról, mire a király, mint a királyház feje, hívassa magához a trónörökösöt és szólítson föl nyilatkozatra, vajjon a lemondása akaratának igazi megnyilvánulása volt-e. E nyilatkozat megtétele után a trónörökösrel hivatalos jegyzőkönyvet vesznek föl a lemondásról és közlik a Nagy Szkupstinával. Egyidejűleg a király proklamáció útján tudatja a néppel a trónöröklésben beállott változást

Oroszország válasza.

Bécs, márc. 26. Az angol kormány tegnap este megkapta az orosz kormány választát a pár nappal ezelőtt tett sürgős lépésre. Az orosz kormány kijelenti, hogy ha Ausztria Magyarország és berlini szignatárius hatalmakhoz fordul azzal a kérelemmel, hogy az Ausztria és Magyarország, továbbá Törökország közt létrejött megegyezéssel teljesített megváltoztatását a berlini szerződésnek ismernék el, ilyen elismerés ellen kifogást nem lehet tenni. Az osztrák és magyar kormány ilyen lépése már csak azért is megokolt, mert a szuverén jogoknak Törökországról Ausztria és Magyarországra való átruházása már jogilag megtörtént és befejezett cselekmény. Másrészt pedig Ausztria és Magyarország ilyen lépéssel elismerné azt az 1871-ben a londoni konferencián kimondott elvett, hogy nemzetközi szerződések megváltoztatása csupán valamennyi szerződő hatalom hozzájárulásával történhetik. Az orosz kormány nem fog kifogást tenni az ellen, hogy az annexió elismerése minél hamarabb megtörténjen, akár konferencia útján, akár ideiglenesen a berlini szignatárius hatalmaknak a bécsi kabinethez intézendő egybehangzó jegyzékével.

A szkupstina összeül.

Belgrád, márc. 26. Ma délelőtt a király elnöklése alatt minisztertanácsot tartottak, amely elhatározta, hogy a megváltozott viszonyokra való tekintettel, a szkupstinát még ma délutánra titkos ülésre hívják össze. A szkupstina nem fogadja el a trónörökös lemondását, neki, meghurcoltatása miatt elégtételt ad, de kiköti, hogy Szerbiából azonnal utazzék el.

György lemondásának hatása Belgrádban.

Belgrád, március 26. Az egész várost lázas izgatottság fogta el, amely nőttön nő. A trónörökös lemondása rendkívül fölcsigázta a szenvedélyeket s mindeki a legrosszabbra van elkészülve. Belgrádban igen nagy a zavar, mert még mindig nincsenek hiteles hírek György herceg lemondásának igazi okáról. A legkülönbözőbb kombinációk és hírek vannak elterjedve. A minisztériumokból azt jelentik, hogy György herceg a miniszterelnökhöz intézett levelében

lemondásának okául csak azt hozta fel, hogy ártatlan szolgálóját megölte. De amíg a levél szövegét teszik közvé, ezt senki nem hiszi el. A háboru-párt azt a hírt terjeszt, hogy György herceget a kormány ezért kényszerítette lemondásra, mert ez nem akarta megengedni, hogy Szerbia az annexió kérdésében megalázkodjék. Más verzió szerint György herceg azért mondott le a trónöröklésről, mert tüntetni akart a kormány békepolitikája ellen. Legjobban van elterjedve és legtöbb hitelt talál az a verzió, hogy a kormány Kolakovics esetét és az ez által a trónörökös ellen támadt nagy izgatottságot arra használta föl, hogy a trónörökösöt erre a lépésére kényszerítse s hogy így módot találjon a békés kibontakozásra.

Sokan azt hiszik, hogy a lemondás a trónörökös és a kormány között előre megállapított dolog volt, hogy a megmutassák a világnak, hogy a trónörökösöt feláldozták a békének. Azt hiszik, hogy György herceg lemondása nem végleges.

Sándor és György.

Belgrád, márc. 26. Sándor és György hercegek tegnap György palotájában találkoztak, amikor is igen érzékeny jelenetek játszódtak le a palotában. György herceg könnyező szemekkel fordult Sándorhoz akit átölelt s remegő hangon mondta:

— Lemondok a trónról mert nem vagyok arra méltó.

— Sándor herceg itt kijelentette Györgynek, hogy nem fogadja el a trónöröklési jogot.

György lemondása Nisben.

Belgrád, március 26. György herceg lemondásának híre nagyon felizgatta a trónörökös pártját, mely elhatározta, hogy kényszeríteni fogja a trónörökösöt, miszerint lemondását vonja vissza. A katonaság nagy része Györgyöt értelmi és tüntet mellette.

György herceg sikkasztott.

Belgrád, március 26. György herceg lemondásának nem a Kolakovics meggyilkolása volt az oka, hanem az, hogy a trónörökösöt azzal fenyegették, hogy jelentést tesznek ellene az állampénzeinek elsikkasztása miatt. A hadi készülődések alatt ugyanis a hadiszerekre Szerbia erejéhez mérten nagy összeget áldozott. Ez a pénz azonban magasrangú állami hivatalnokok és katonatisztek útján György zsebébe vándorolt. A trónörökös igen sokat költött magára a hadi felszerelésekre szánt pénzből. A tisztok pedig azért akarták mindenáron a háborút, mert ez alatt a hadiszerek hiányosságát el lehetett volna tussolni.

Miért mondott le György.

György herceg lemondásának okáról oly sok verzió forog közszájon, hogy szinte képtelennek látszik mind. A komoronyik meggyilkolása csak ürügy a herceg lemondására. Tény az, hogy a hevesvérű trónörökös meggondolatlan cselekedeteivel az ország rontását idézte volna elő és ettől Szerbia komoly elemei féltek. A veszedelmet pedig egyenesen György herceg vezette az országra, tehát őt mindenáron el kellett távolítani Szerbia érdekei miatt.

Hogy ez az eltávolítás milyen módon történt az mellékes, az a fő, hogy egy beláthatatlan kimenetelű pusztításnak egyelőre utja van szegve. Ha mellékesek is a trónörökös eltávolításának módozatai, de nem érdekesség nélküliek és ma arról beszél ugyyszólván mindenki.

Az egyik verzió szerint György herceget pénzzel térítették el harcias szándékától. A pénzt pedig Szerbia leggazdagabb emberei adták össze. Allitól Oroszország is segített a pénz előteremtésén. Ismerve a szerb uralkodóház anyagi oldalát semmi kétség nem férhet hozzá, hogy György urfit az aranyak csengése jobban tűzbe hozta, mint honfitársai tetemei feleit száguldó katonák harci riadója. Ha ez a hír megfelel a valóságnak úgy ismét beigazolást nyert az a régi jó közmondás, hogy: *Nincs olyan magas fal, melyet egy arannyal megterhelt ösvér át ne tudna ugrani.*

György herceg Biharmegyében.

A lemondott trónörökös terveiről nem tud senki semmi pozitívumot. Még azt sem lehet tudni, hogy mit ért ő külföldre való vonulás alatt. A találgatások özöne itt is dominál. A lemondott trónörökös értesítésünk szerint egy régi tervét szándékozik megvalósítani. Már régebben vágyott a trónörökös a biharmegyei Zichy-féle élesdi birtokra. Magaslak, Alsóverzár, Alsólugos környéke 6 faluval régen Milán királynak is kedvenc tartózkodási helye volt. Ilyennek álmódta a nagy Milán Szerbiát rendezett viszonyok között. Pedig az a vidék nem valami rendezett modern haladó része a földnek, de Szerbiának az valóságos Belgium. Ide szeretne György letelepülni. Erre vonatkozólag a következőket jelenti tudósítónk:

György szerb herceg megbízottai tegnap ismét kint voltak és megtekintették az élesdi járásban levő hatalmas Zichy-féle birtokot. A trónörökös itt szándékozik letelepülni és gazdálkodni akar. Az élesdi Zichy-féle birtok 28,000 hold terület s hat falu van rajta. Egyike ez a vidék Biharmegye legszebb részének.

A trónörökös már korábban is tárgyalt a birtok tulajdonosával gróf Zichy Raffaellel, akkor azonban nem jutott eredményre. A közvetítést Sándor szerb herceg is eszközözi.

A mintegy két hónappal ezelőtt megkezdett alkudozást most ismét megkezdik, hogy azonban lesz-e eredménye, az még kétséges, mert Zichy gróf nem ad hitelbe 28000 hold földet. Ha azonban tekintetbe vesszük a fent elmondottakat az arannyal megrakott ösvérről, úgy még a földvásárlásból is lehet valami.

E szerint Biharmegye át fog alakulni alkirályok menedékhelyévé. György lesz a második királyi egyéniség, harmadiknak meg majd csak be kerül nemsokára Daniló a montenegrói és akkor a magaslaki kastélyban nyugodtan kalábrezhetnek.

A Ház husvéti szünete. A képviselőház héttől vagy kedden április 19-ig elnapolja magát. Addig csak szükség eseté ül össze. Az elnapolás előtt Wekerle nyilatkozni fog a külügyi helyzetről.

Kossuth Ferenc Bécsben Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter egészségügyi állapotában olyan javulás állott be, hogy a miniszter április 4—5 körül Bécsbe utazhatik. Ekkor fog eldőlni a bank kérdés.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, március 26.

Justh Gyula elnök 10 órakor megnyitja az ülést.

A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után következnek az elnöki előterjesztések és irományok bemutatása.

Artim Mihály helyreigazítja a múlt ülésen félreértett szavait.

Nagy Dezső egyházpolitikai szempontból a legnagyobb elismeréssel szól a törvényjavaslat irányelvével. Nálunk a felekezeti kérdés elválaszthatatlan a nemzetiségi kérdéstől s az egyiknek rendezése a másikat is érinti. Az államnak mikor a felekezeti kérdéseket szabályozza, akkor is nemzeti politikát kell követnie. (Helyeslés.) A lelkesek állami segítése egyik hatásos eszköz arra, hogy a nemzetellenes és destruktív elemek erősebben érezzék a magyar állam kezét. A protestáns autonomia szempontjából nem lát semmi sérelmet abban, hogy a hazafiatalan viselkedésű lelkesekkel szemben az állam gyakoroljon megtorló bíraskodást, mikor a kongruát tőle elvonja. Ohajtáná, hogy a lelkesi jövedelmet a javaslatban kontemplált 1600 korona helyett 2400 koronára emeljék fel. (Helyeslés.)

Markos Gyula elfogadja a javaslatot.

Máriássy Mihály csak ideiglenes rendezésnek tekinti ugyan a törvényjavaslatot, de a benne lefektetett elvekben egy emelkedett fölfogásai, öntudatos és energikus nemzeti egyházpolitika első lépéseit látja. Elfogadja a javaslatot.

Mérey Lajos előadó felszólalása után

Apponyi a kongruáról.

Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter válaszol az elhangzott észrevételekre. Örömmel látja, hogy a javaslat alapvető intencióval szemben alig merült fel kifogás. Azzal az észrevétellel szemben, hogy az állam anyagi segítséget ad a katolikus lelkesi karoknak, utal a 48-iki törvényhozásra, amely a legelső lépést tette meg ebben az irányban, ez a segítség régi becsületbeli tartozása az államnak (Helyeslés.) Ami a nagyobb egyházi javak hozzájárulását illeti az alsó papság jövedelmének kiegészítésében ebben a tekintetben nem követhetett konfiscációs politikát s bizonyos hatásokat szem előtt kellett tartania. Egyetért azzal a felfogással, hogy a javaslatban kontemplált kiegészítési összeg nem lehet végleges, de számot kellett vetnie az államkincstár és a többi források hozzájárulási képességével. A székelykepe ügyet lelkiismeretes vizsgálat után megoldani szándékozik, de terminust erre vonatkozólag sem ígérhet. Molnár János kifogásolta, hogy az állam a többi vallásfelekezetek lelkesi karával egyenlő ingerenciát gyakorolja a katolikus lelkesekre is. Ki kell jelentenie, hogy a vallás egyenlőség elvéből folyik s minden más elbánás ellenkezők a hagyományos magyar egyházpolitikai fölfogásával. (Helyeslés.) A nemzetiségi képviselők aggodalmaira azt válaszolja, hogy ki kell végre szabadítani az államot abból a helyzetből, amely addig túlzott türelemre kényszerítette bevallott ellenségével szemben is. (Helyeslés, éljenzés.) A javaslat elfogadását kéri.

Apponyi Albert gróf beszéde után a javaslatot általánosságban elfogadják. A részletes

tárgyalás során módosítást ajánlanak Csernoch János, Nagy György, Lukács László.

Az első szakaszt Csernoch módosításával fogadták el.

Szünet után.

Pop Csicsó István, Nagy György, Domján Vazul, Bozók Árpád ajánlanak módosításokat, azonban a javaslatot változatlanul fogadták el.

A harmadszori olvasásra holnap kerül sor. Az ülés 2 órakor véget ért.

Városi közügyek.

A szakbizottság ülése.

Fontos közérdekű kérdésekkel foglalkozott tegnap Nagyvárad város szépészeti és közlekedési szakbizottsága. Ez okozta, hogy a bizottság tagjai szokatlanul nagyszámban jelentek meg a tanácskozáson.

Kömlössy József tanácsnok elnökle alatt jelen voltak: dr. Hoványi Géza, Mezey Mihály, Gerő Armin, dr. Sokker József, dr. Baróthy Ákos, Beczkay Lajos, Köszeghy József, Swarcz Izidor, Moskovits Miksa (mérnök), Köblös Ferenc, Hann Lajos, Stark Gyula, Rimanóczy Kálmán, Rendes Vilmos, id. Guttmann József, dr. Grósz Menyhért és Dayka Endre jegyző.

A Szent László-tér aszfaltozása.

Első sorban a Szent László-tér, valamint Kossuth Lajos-, Zöldta-, Kapucinus-, Kert-, és Pável-utcák uttestének aszfaltozására vonatkozó tervezetet terjesztették elő. A Szent László-térnek jelenleg vásár céljaira használt területei betonkockákkal burkolatnának, míg körül a járdasávok aszfalttal, a kocsiutak comprimé-aszfalttal burkolatnának. Ez a munkálat 600,153 koronába kerülne, míg az alternatív-terv szerint, amely szerint Pável- és Kapucinus-utcák nem aszfaltozotnának, 540,000 korona költséget igényelne. Ezen munkálatok csak közköltő-emelésből fedeztetnének, mert más fedezet nincs rá.

Dr. Hoványi Géza elősmeri a tervezet életrevalóságát, de a Rákóczy-uton okulva, nem helyesli, hogy Kapucinus- és Kossuth utca kiaszfaltozassák, az előbbin a városi villamos jár. Ha itt aszfalt lenne, az utcák el lennének zárva a forgalomtól.

Mezey Mihály éppen ellenkezőleg, a mai tarthatatlan állapotok megszüntetését várja attól, ha Kossuth utcát kiaszfaltozzák.

Gerő Armin pénzügyi szempontból kiivetlennek tartja a terv keresztül vitelét. Különböbben ennél sürgősebb dolgok is vannak. Vegyék le a napirendről.

Dr. Gross Menyhért Kapucinus- és Kossuth-utcát aszfalt helyett kockakövel burkolná ki, mert ez a nagyobb terhet jobban megbírja.

Beczkay Lajos elfogadja a terveket, mert a Szent László-teret egy nivóra kell emelni a Bémer-térre Kossuth-, Kapucinus- és Kert-utcákat azonban előbb aszfaltozzák.

Dr. Sokker József nagy luxusnak tartja, hogy a Szent László-tér és 3—4 utca kiaszfaltozásáért 600.000 koronát adjon ki a város. Ily nagy terület csak a világvárosokban van kiaszfaltozva. Csak Kossuth- és Kapucinus-utcákat rendezzék és pedig kockakövel.

Köszeghy József szakszerű felvilágosítást nyújtott arról, hogy miért kell a Rákóczy-uton állandóan javítani; gyenge az alap. Kossuth-utcát a Vigadóért nem lehet kockakövel burkolni, mert zajos lenne a forgalom. Kőrleteket kellene tenni a külföldön bevált kis kocka bazait burkolattal. Majd rámutat, hogy mos készítik az egész város burkolási tervét. Helyes volna ezt együtt tárgyalni s azután céltudatosan keresztülvinni lépésről-lépésre. A város külső részén levő kis utcák rendezésére is gondolni kell. A terv helyes keresztülvitele esetén 5 év alatt Nagyvárad minden utcája burkolva lenne.

Kömlössy József javasolja, hogy most ne határozzanak, hanem az egész városra vonat-

kozó terveket várják meg. A Szent László-tér és Nagypiac rendezését a vásárvám-alapból lehetne rendezni. Ő átdolgozta a tarifát úgy, hogy évi 40,000 korona több bevétel lenne s ebből mind két teret rendezhetnék, amortizáció ntján.

A szakbizottság megvárja a két hónap múlva készen levő általános, egységes tervet, amely az összes külső utcák rendezését is felöleli s most levette az előterjesztést a napirendről.

Munkáslakásoképítése.

A városi tanács gazd. munkáslakások helyül a Lóvásár tér melletti, továbbá a v.-velencei új járványkórház mellett levő területeket jelölte ki s véleményt kér a szakbizottságtól, hogy megfelelőek lesznek-e ezek a területek ezen célra.

A szakbizottság elfogadta a tanács javaslatát.

Kávéház kiülők engedélyezése.

A szakbizottság javasolja, hogy Sztarill Ferencnek az Emke kávéház előtti kiülők hely megadását engedélyezze a város.

A Sas kávéház előtt szintén javasolja a kiülők engedélyezését a szakbizottság, de akként, hogy a járdán kívül a kocsiutból 2 méter széles területet a tulajdonos kiaszfaltozasson, a közönség részére.

Vendéglő a szinkör mellett.

A Rhédey-kert parkjában épült nyári szinkör mellett egy vendéglő és cukrászda létesítésének a szüksége merült fel. Két vállalkozó kért engedélyt ilyen helyiség építésére, de a mérnöki hivatal is készített tervet, hogy a város építse fel a vendéglőt s adja bérbe. Az épület 25000 koronába kerülne.

A szakbizottság, hosszabb vita után a kijelölt helyet alkalmasnak találta s a főmérnök tervét elfogadta, akként, hogy azt a város építtesse fel.

Az Apolló felépítése.

Elnök bemutatta az Apolló építésére készült tervet, azzal, hogy Rimanóczy Kálmán évi 34000 korona bérösszeget biztosított.

A szakbizottság érdemben nem foglalkozott a kérdéssel, hanem kiadta a szakbizottság szakértő tagjaiból alakítandó bizottságnak. A bizottság tagjai: a főmérnök elnökle alatt: Guttmann József, Rendes Vilmos, Köblös Ferenc, Hann Lajos, Incze Lipót, Moskovits Miksa bizottsági tagok, továbbá Varró Domokos műszaki tanácsos és Sztarill Ferenc építész.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Március 28. A Biharmegyei Kaszinó közgyűlése.

Március 29. és 31. Utmesteri vizsga az állam-építészeti hivatalnál.

Március 30. Helyszíni tárgyalás a harmadik vashid ügyében.

Ápr. 1. A kath. kör bőíti estéje d. u. 6 órakor a jogakadémián.

Április 3. Geyer Stefi hangversenye a Csarnokban.

Ápr. 15. A kath. kör hangversenye d. u. 6 órakor a főgymnáziumban.

* **A polgármester itthon.** Rimler Károly polgármester Budapesről tegnap reggel hazaérkezett.

* **Ülés a városházán.** Nagyvárad város vízvezetési és csatornázási szakbizottsága márc. 27-én, szombaton délután 4 órakor ülést tart.

* **Országos kath. nagygyűlés Szegeden.** Az Országos Katolikus Szövetség igazgató választmánya elhatározta, hogy az idei katolikus nagygyűlést Szeged városában augusztus három utolsó napján rendezi és megbizta Várady L. Árpád c. püspök, alelnököt, valamint Szentiványi Károly igazgatót, hogy a

szegedi intéző körökkel, különösen az ottani katolikus kör vezetőségével beszélje meg, a helyi rendező-bizottság megalakításának ügyét, mely bizottság a helyi rend egyházi és világi ünnepek rendezését vállalja magára. A IX. nagygyűlés szellemi tartalmának összeállítására különösen a szakosztályi munkák előkészítésére bizottságot küld ki dr Várady L. Árpád, dr Giesswein Sándor, dr Zlinszky János alelnökökből, Szentiványi Károly igazgató, dr Mihályffy Ákos, dr Ernst Sándor és Friedreich István igazgatósági tagokból, dr Jászay Géza és dr Szele Róbert szövetségi tagokból. A bizottság az ünnepek után munkáját azonnal megkezdí.

* **Gyémántmise Nagyszalontán.** A nagyváradai egyházmegyének egyik régi érdemes tagja Podraczky Rezső sz. széki ülnök, kiérd. Sz. József intézeti alkormányzó Gyümölcsoltó Boldogasszony napján testvérei körében Nagyszalontán, csendben, minden ünneplés elől teljesen visszavonulva, ülte meg pappá szentelésének 60-ik évfordulóját s mutatta be e napon az Urnak hálaáldozatul gyémántmiséjét. Podraczky Rezső 1826-ban született Ragyócson Nógrádmegyében. Mint jogász került Váradra s egy évi jogáskodás után kispap lett. Theologiai tanulmányait a bécsi Pázmány intézetben kiváló sikerrel végezte, de egészen be sem fejezhette a szabadágharc kitörése miatt. A szabadságharc zajában, 1849. március 26 án szentelte pappá Váradnak akkori hazafias lelkű püspöke, a szabadságharcnak későbbi vértanúja, kinek emlékét Várad legszebb tere őrzi, Báró Bémer Pál, ki új papját káplánnak küldötte. Többi közt Nagyvárad—Ujvároson és Békéscsabán káplánkodott. Jó memoriájának kiváló tanujelét adta ez utóbbi helyen, hol tótul nem tudván egy kukkot sem, betanulta és elmondta a tót predikációt, amelyből annyit értett, mintha kínai nyelven lett volna. 1856-ban a tanítóképzőnek lett a tanára s ezen állásában másfél évtizedet töltve sok érdemet szerzett a magyar népnevelés ügyének előmozdításával. 1869-ben a Szent József intézet alkormányzója lett, hol ismét a hazafias- és vallásos nevelés ügyét szolgálta. Közben jogakadémiai hitszónok is volt, Liposniczky püspök pedig érdemei elismerésül szentszéki ülnökké nevezte ki. 1886-ban betegeskedni kezdvén nyugalomba vonult s testvéreihez Nagyszalontára költözött, hol most ritka szép jubileumát tartotta, melyet jó erőben ért me. Ad multos annos:

* **Középiskolai tanárok kongresszusa Nagyváradon.** Az orsz. középiskolai tanárok egyesülete évenként más-más vidéki városban tartja kongresszusát. Ez évben Selmeczbányán lesz a tanárok kongresszusa. Dr Váradi Ödön, több törvényhatósági bizottsági tag társával tegnap indítványt adott be Nagyvárad város törvényhatóságához, amelyben kifejtik, hogy mily nagy fontosságú a középiskolai tanárok kongresszusa, amelyen az ország értelmiségének színe-java vesz részt. Minden kongresszuson megállapítják a következő évi kongresszus megtartásának helyét. Nagy fontosságúnak tartanak, ha a középiskolai tanárok az 1910. évben Nagyváradon tartanak meg a kongresszust s ezért indítványozzák: Mondja ki Nagyvárad város közgyűlése, hogy az Orsz. Középiskolai Tanáregyesületet felkéri, hogy az 1910. évben tartandó évi közgyűlését Nagyváradon sziveskedjék megtartani, és e célból ezen egyesületet Nagyváradra az 1910. évre meghívja.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatási miniszter Glasser Sarolta mezőtelegdi községi kisdudovónót a mezőtelegdi állami kisdudovódához kisdudovónóvé nevezte ki.

* **Báró Kornfeld Zsigmond temetése.** Tegnap délelőtt temették el báró Kornfeld Zsigmondot a tőzsdeépület előcsarnokából. Az elhunyt bárót reggel 8 órakor hozták lakásáról az előcsarnokban felállított ravatalra. Az átszállításnál a báró egész családja jelen volt. A tőzsde nevében Simon Jakab és Weisz Károly alelnökök vették át a koporsót és gondoskodtak arról, hogy a ravatalon elhelyeztessék. Dicsés és nagy közönség gyűlt a gyászszertartásra egybe. A megjelentek között voltak: Wekerle Sándor miniszterelnök, Popovits és Szerényi államtitkárok, Széll Kálmán, Berzeviczy Albert, báró Rosner Ervin, Lukács László, Lánzy Leó Bárczi István, Boda Dezső, a bécsi pénzügyi csoport képviselője) stb. stb. A gyászszertartást Lazarus főkántor végezte, az operai férfikar segédletével. A gyászbeszédet dr Kohn Sámuel főrabbi mondta. Elbucszatták a halottat Simon Jakab a tőzsde és Ullmann Adolf, a hitelbank nevében. Azután kivitték a koporsót a hatogatu gyászkocsira, mely után nyolc koszoruskocsi és a kísérőkocsik egész serege haladt. A gyászkocsi előtt számos egyesület vonult fel zászlói alatt.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város jogügyi szakszervezete tegnap délután ülést tartott dr Thury László főügyész elnökele alatt, amelyen dr Döri Ferenc, dr Berkovits Ferenc és dr Ágoston Péter voltak jelen. Letárgyalták a kerékpározásra vonatkozó szabályrendeletet, a tisztviselők fizetési előlegére vonatkozó szabályrendeletet, amely szerint a jövőben a városi tisztviselők és alkalmazottak, az államiakhoz hasonlóan, 3 havi fizetésnek megfelelő előlegre tarthatnak igényt. Elfogadták továbbá a városi tüdőbetegek rendelő intézetére vonatkozó szabályrendeletet, amely szerint az intézetet vezető főorvos, bár nem városi tisztviselő, azonban csak fegyelmi uton mozdítható el. Végül a városi villamosműre vonatkozó szabályrendelet módosításának tárgyalását kezdték, de csak egy részét tárgyalták. A még hátralevő részét ma, szombaton délután tárgyalják.

Kettős dráma a Meteorban.

A Körut egy elegáns szállodájában Budapestben tegnap hajnalban két pisztolydurranás riasztotta föl a vendégeket. A második emelet egy szegényes udvari szobájában történt a dráma, amelynek egy halottja és egy súlyos sebesültje van.

Tegnapelőtt éjjel egy fiatal 25—26 évesnek látszó sápadt képű és egyszerűen öltözött férfi tért be az Erzsébet-köruton levő Meteor szállodába. A társaságában egy fiatal csinos hölgy volt, akit az eléje tett bejelentő cédulára a feleségének mondott.

A cédula így volt kiállítva:
Fodor József kereskedő, Kurtics, Bihar-megye (?) és felesége Fodor Helén.

A szoba árát azonnal kifizette a szobapincérnek és a fizetésnél meg is okolta, hogy miért:

— Nincs podgyászunk, könnyen azt lehet, hogy bílceni akarunk, inkább előre adom egy napra járó árát, csak engedjenek aludni bennünket addig, — amíg nekünk jól esik.

A vendégeket nyugton is hagyták és tegnap délig aludtak. Félkeltek és rövid időre elhagyták a szállodát. Este megint visszaértek a szállásukra és reggel félhét óra tájban két lövést hallott a szálló személyzete.

Az ajtó nyitva volt. A férfi és nő felöltözve, az asszony strucctollas kalapjában, — mintha utra készült volna. A férfi is már ma-

gára vette felöltözését. Ugylátszik az utolsó percben határozták el magukat a nagy, végzetes lépésre.

A férfi a nőre egy lövést tett és az bal-mellén találta a szerencsétlen teremést. Az asszony jajkiáltás nélkül rogyott össze és elvesztette eszméletét, a férfi azután a maga mellének irányította a golyót, amely jól talált. A golyó a szívébe furódott és azonnali halálát okozta.

A mentők az asszonyt a Rókus kórházba szállították, ahol ez ideig nem lehetett kihallgatni. A férfi holttestét a bonctani intézetbe vitték.

A megindított nyomozásból, amelyet Becker rendőrfőkapitány ejtett meg, csak annyit lehetett konstatálni, hogy az öngyilkos hamis nevet írt a bejelentő cédulára. Egy hátrahagyott népfőlkeli könyvecskéből következtetik, hogy az életunt Fischmann József nagyvárad lakossal, volt utászkatonával azonos. A főkapitányság nagyváradra sürgönyözött, hogy ott derítsenek a titokzatos ügyben világosságot.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Hódító keringő.
Vasárnap délután: Izrael, este: Hódító keringő.

Hódító keringő.

Akármenyire »hódító« is a címe, az bizonyos, hogy a tegnap bemutatott operett nem fog sokat hódítani. Unalmas, álmos valami, megspékelve rossz viccekkel és még rosszabb versekkel. Se füle, se farka, mégis elnyulik csaknem 11-ig. Néhány dallam van benne mindössze, a melyek valamit érnek; hanem ezek kedvéért kár a közönséget három órán át kinozni és fárasztani.

Egyébként őszinte elismerés és részvét a szereplőknek. Elismerés, mert igazán mindent elkövettek, hogy a semmiből valamit csináljanak. És részvét, mert a semmiből a legjobb igyekezet sem csinálhat valamit. Ennyi buzgóságra igazán nem szolgált rá a Hódító keringő. Toronyi Gyula általában hangjánál volt s ének-számai igen tetszettek. A két szubrett-szerepben Diósi Nusi és Batizfalvi Elza kedves játéka és éneke aratott tapsokat. Kassay egész aprólékossággal kidolgozott alakítást csinált különben szintelen szerepéből. Hajnal komikus alakítása, Gózon, Lányi Edit, T. Pogány Janka igyekevése mind megemlézésre méltó, nemkülönben a gondos rendezés és szép kiállítás — csak az a kár, hogy mindezeket a Hódító keringő silány keretében kell feljegyeznünk.

—r.

IRODALOM.

A gyermek-erkölcsök elzüllése.

— Tanulmány. Irta: Bodnár János. Nagyvárad. 1909. Ára 1 korona. Minden eladott példányból 10 fillér a biharmegyei Tanítók házat illeti. —

A gyakorlott tollú író szerkesztő első rangú fontosságú témát tárgyal legujabb füzetében. Ha nem is öltött még minálunk a gyermek-erkölcsök elzüllése olyan ijesző mérvet, mint Franciaországban, nálunk is itt az ideje, hogy gátat vessünk a megkezdődött szomorú folyamatnak. A szülő a gyermek erkölcsök hanyatlásának okait igen helyesen az otthoni nevelés hibáiban, a rossz olvasmányokban (Nich Carten), kirakatokban éktelenkedő szemérmetlen képek erkölcsstelen szindarabok, alkohol és nyomorúságban keresi. Magunk részéről hozzáteszük még a szocializmus terjedését, melynek szövívői már a gyermekek lelkét is gyűlölettel és dur-

A bőjti idényre

állandóan raktáron tartunk
mindennemű csemege sajtokat,

Liptói és SZÉKELY TÖMLÖ TURÓT.

Naponta friss Tea-vaj.

Olajban, ecetben és sósvízben páczolt
halakat és étolajokat.

Szarított zöld főzelékek, gom-
bák, aszalt és friss hazai s
déli gyümölcsök.

Válfajain kívül ajánljuk még a leg-
jobb minőségű TISZTÁN KEZELT ter-
mészetes asztali és csemege magyar
és francia pezsgő borainkat, kül- és
belföldi likőröket, nemkülönb a leg-
jobb minőségű fűszer, élelmi czikke-
inket becsületes kiszolgálás mellett.

Tisztelettel

Telefon: **249.** MEZEY JÁNOS és TÁRSA,
Nagyvárad, Szt. László-tér.
Nagyvárad Takarékpénztári épület

Árlejtségi hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás
folytán a Szilágyi Dezső, Borz és Szigligeti-utca
és az Uri utca egy része általános csatornázásának
vállalatba adása céljából f. évi április hó 27. nap-
ján d. u. 3 órakor a városháza bizottsági termé-
ben nyilvános árlejtsést fogok tartani.

A vállalatba adandó munkálatok a felsorolt
utca teljesen részletes eső és szennyvíz viz csa-
tornázására terjednek ki, az összes esővíz beömlő
aknákkal és a házak faláig érő oldal csatlakozó
ácsatornák létesítésével együtt. A munkák vállalat-
közöje a burkoló munkákat is teljesíteni köteles,
mely munkákért az érvényben lévő szerződéses
városi egységi árakat fogja a város a vállalkozó-
nak megtéríteni.

Bánatpénzül az ajánlati összeg 5 százaléka
teendő le a város házipénztárába.

A bánatpénz készpénzben, vagy óvadékképes
értékpapirokban tehető le.

A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem sza-
bad, hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta,
vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolatai csa-
tolando az ajánlathoz.

Ajánlatok csak írásban és csakis a városi
mérnöki hivataltól díjtalanul kapható ajánlati űrlap
kitöltésével alulírott küldöttségi elnök kezéhez 1909.
évi április hó 27. napjának d. e. 10 órájáig adha-
tók be. Az ajánlatok a nyilvános árlejtsésen fognak
felbontatni. Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel lá-
landók el és csak a szabályszerűen kiállított és
pecséttel lezárt, sértetlen borítékban elhelyezett és
közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok
fognak tárgyalás alá vétetni.

Ajánlat csakis egységárak megjelölése mellett
tehető ebből a célból a város ártételekkel ki nem
töltött költségvetéseket bocsát a pályázók rendelke-
zésére vagyis az ajánlattevőknek maguknak kell
azon egységi árakat kitüntetni, melyek mellett a
munkálatok végrehajtását kötelezik

A fenti vállalatra vonatkozó általános és rész-
letes feltételek, ártételekkel kinem töltött költség-
vetések és tervek a városi mérnöki hivatalnál a
hivatalos órák alatt megtekinthetők és a feltételek
és költségvetések díjtalanul megszerezhetők.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan ki-

tenni köteles, hogy jelen hirdetményt az árlejtségi
feltételeket ártételekkel ki nem töltött költségveté-
seket műszaki leírást és terveket ösmeri és azokat
magára kötelezőnek elfogadja.

A közszállítási szabályrendeletnek a hazai
gyártmányok és a magyar honos műszaki erő stb.
alkalmazására vonatkozó határozmányai minden
ajánlattevőre feltétlenül kötelező. Az összes mun-
kálatok csak egy fővállalatnak adatnak ki, miért
is egyes munkanemekre tett ajánlatok figyelembe
véteni nem fognak.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal és mind-
addig kötelezi, míg az ajánlatok felett a végleges
döntés megtörténik ellenben Nagyvárad város az
árlejtsé eredménye felett hozandó határozat jogerőre
emelkedésével kötelezi.

Ama pályázók, kik ajánlatuk benyújtásakor a
várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak,
illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek
tartoznak szállító képességüket azon keresk és
iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalat-
uktelepe szerint tartoznak. A város közönsége
fentartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok kö-
zött az ajánlott árakra tekintet nélkül szabadon
választhasson, esetleg újabb árlejtsést tarthasson.

Komlóssy József,
mint az árverési küldöttség elnöke.

„Unicum Drill“ vetőgépek

„Bächer“-féle acélekék

igen olcsó árban és előnyös feltételek mellett

kaphatók

ANDRÉNYI KÁROLY és FIA cégnél Nagyváradon.

Lucz fenyők

180—250 cm. magasságban kaphatók.

Ara helyben földtömbbel kiasva:

100 drb K 80.—

1000 drb K 700.—

„Kisszántói intézőség“

u. p Bors, Biharmegye.

Magyar
forrás.

Hugyhajtó és Hugysavoldó

Magyar
forrás.

Szultán-forrás.

Nagyon kellemes, tiszta ízű, szénsavban gazdag, dus
Lithion-tartalmu ásványvíz.

Gyógyító és üdítő ital.

Dus Lithion tartalma következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykő- és hólyagbajok ese-
tében, továbbá a légző- és emésztő-szervek hurutos bajainak gyógyítására.

SZULTÁN Lithion-gyógyforrás-vállalat.

Kütközélség és központi iroda: EPERJES. Igazgatóság: BUDAPEST, IV., Ferencz
József-rakpart 22. — Kapható már külföldön is a következő városokban: Brüsszel-
ben, Páris, London, Newyork, Ostendében.

Telefon Eperjesen: 74.

Telefon Budapesten: III-93.

Főraktár Nagyváradon: KÁDÁR JÁNOS Rákóczi-út.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás W o l f r a m lámpa darabja 4.50 kor.
100 gyertyás 7 kor. 50 fill.

10 drb. egyidejű vételnél 10% eng.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű izzólámpa különlegességek, fény-
képzés-izzólámpák, ugyancsak 5 százalékkal
kartell áron alól kaphatók.

Csillárok.

Évlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
céllra épített nagy

← csillár-raktárunkat →
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Etvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítá-
sát, javítását, ivlámák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
lítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

ÖZV. BÁRÓ VAY ARNOLDNÉ

szül. MIKES grófnő zongoraművésznő

folyó évi április hó második felében
tartja meg egyetlen

hangversenyét!

Jegyek előjegyezhetők: Sebő Imre könyv- és papirkereskedésében.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélhoritékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutanyos árak mellett.

Videki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfetek,

számlák, fairagaszkok,
báli meghívók,
táncrendek, étlapok,
naplók,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok
raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.